

۰۰۰۰۰۰۰۰۰ اینها دروغ است؟

وزیر داخله - مطلب اول صحیح است برای طامون نگذاشته اند حمل بشود ولی مطلب ثانی اصل ندارد همچو چیزی نیست.

آقا میرزا محسن - مطالب حکومت خراسان از اینها بالاتر است حکایت این که گفته اند نیست همه کس میدانند

حاجی سید ابراهیم - اینها تیرا که بعوض مالیات فروختند دروغ نیست آنها مسلمان نبودند رعیت ایران نبودند؟

وزیر داخله - در مقام تحقیق و رسیدگی این مطلب مستقیم البته رسیدگی میشود

محقق الدوله - حاکمی که مسلمانان را بفرود مجازاتش چیست و دولت باو چه باید بکند پس ما برای چه اینجا بوکالت نشستیم ماراهم ببرند بفرودند آنها مگر غیر از ما بودند؟

وزیر داخله - البته تعقیب و رسیدگی میشود و دولت هم اورا مجازات خواهد کرد.

آقا سید حسن تقی زاده - من عرض میکنم این مطالبی که از حکومت خراسان میگویند دیگر جای شبهه نیست تا تحقیق بشواید.

وزیر داخله - تا بلامالبین نرسد بحرف های مردم تمبشودا کتفا کرد مردم خیلی حرف میزنند.

آقای سید حسن تقی زاده - آنها در همه جا دست دارند و میتواند بهزار حیل و تدبیر امر را مشتبه سازند و مجاجه کنند لذا نمیشود که بلامالبین تحصیل اطلاع کرد مطالبی که همه دان شد یقینی است.

وزیر داخله - چرا بعد از تحقیق معلوم می شود.

آقا سید محمد مجتهد - کار های آصف الدوله بالاتر از اینهاست شاید که معزول بشود خیلی خرابها کرده.

وزیر داخله - البته بعد از تحقیق چرا ولی حال نمیشود معزول بشود زیرا که بدولت ضرر میخورد

حاجی شیخ حسن - پس چرا در شیراز در مدت یکسال سه حکومت تغییر میکنند این ضرر دولت نیست ولی آصف الدوله معزول بشود ضرر دولت است؟

وزیر داخله - چون شیراز مالیاتش ترتیب داشت و در محل باقی نبود.

آقا سید حسن تقی زاده - از بابت و کلا حکم بفرمایید که زودتر انتخاب شده بیایند.

وزیر داخله - صورتی بنویسید که کدام ولایات است بهمان ترتیب تلگراف بحکومت ها میکنند که بفرستند.

آقامیرزا محمود خوانساری - هر گاه می خواهید بخوبی از ترتیب حکومت خراسان اطلاع پیدا کنید آصف دفتر را بخواهید حاضر است که صریحاً مطالب را شرح بدهد.

حاجی شیخ حسن - اگر بخواهید خیانت آصف الدوله را ثابت میکنند بعد از ثبوت عزلش کنید.

همه کارها تصفه میشود اگر ایشان از دو ماه پیش تشریف می آوردند چقدر از کارها پیش میرفت و چقدر حالا جلو بودیم.

وزیر مالیه - بسیار خوب است همه حاضرند که بیایند ولی میدانید که من چقدر حکار دارم و گرفتارم خودم خواسته بودم روز سه شنبه گذشته بیایم ولی نشد هذر میخوام دیگر امروز حاضر شدم اما مطلب همانست که عرض شد باید با آن کمیسیون کار مرتب و اصلاح شود.

سعد الدوله - در خدمت صدارت عرض کردم و ایشانم فرمودند باینکه هر روزی کاردارند معاون ایشان حاضر بشود.

وزیر مالیه - معاونی که در مطالب اساسی سؤال وجواب نمایندند ازیم اورا باید خودم حاضر بشوم ولی برای سؤال و جواب دفتر و کتابچه مالیاتی هست.

آقا سید محمد مجتهد - حکومت خراسان باید همین طور ظلم و تعدی کند و باشد عزل و مجازات نیست؟

وزیر داخله - چرا البته بعد از رسیدگی و تحقیقات لازمه دولت رعیت خودش را میخواد آنچه لازمه مجازات است بعمل خواهد آمد.

مذاکرات دارالانشوای ملی

شنبه ۴ ذی حجه الحرام

صورت مجلس روز پنجشنبه بطور خلاصه قرائت شد

آقا سید حسین - شنیدم امروز روز تاجگذاری بود صحیح است یا خیر (بعضی گفتند بلی صحیح است)

آقا سید حسین - اگر صحیح است پس تیرا بمجلس اطلاع ندادند و کلارا خبر نکردند نمایندگان ملت در تاجگذاری باید حاضر باشند.

آقا سید محمد تقی - این حرف صحیح است باید از طرف مجلس و کلام حضور داشته باشند.

آقا شیخ حسین - جواب میدهند که علماء روحانی که نماینده ملتند حضور داشتند.

آقا سید حسین - علماء از جانب خودشان بودند ربطی بوکلا ندارد جناب رئیس بودند بعنوان دیگر و جناب سعد الدوله بودند بعنوان دیگر بعنوان مجلس نبود.

آقامیرزا محمود خوانساری - خوب است از جناب رئیس سؤال کنید که در سایر دول مشروطه تاجگذاری بچه ترتیب است

آقا میرزا طاهر - سلطان سلطان ملت است باید از طرف ملت تاج بگذارند و مجلس نماینده ملت است.

رئیس - من در این باب اطلاع کامل شخصی ندارم چه عرض کنم

آقا سید حسین - اگر تاجگذاری هست چرا نباید از هیئت مجلس جمعی از نمایندگان ملت باشند؟

آقامیرزا محمود - حالا که اول مجلس است اگر میتواند مطالبه حق خودش را بکند و بلامدها نمیتواند کاری از پیش ببرد.

حاجی معین التجار - بعضی از وکلا حاضر بودند رئیس و سعد الدوله.

مجلس ندارد غرض اینست که اگر بمجلس اطلاع میدادند دعوت میکردند بهمان یک نفر رئیس هم ما قناعت میکردیم حرف در اینست که اعتنائی بمجلس نکردند.

آقامیرزا محمود خوانساری - چطور فلان طبیب را دعوت میکنند و کلارا دعوت نمیکنند.

آقا سید محمد تقی - مجلس در این باب چیزی بصدارت بنویسد که چرا از هیئت مجلس دعوت نشده است؟

آقا سید مصطفی - باید ملاحظه کرد که اگر در این باب نوشته شود نتیجه دارد یا نه؟

صدیق حضرت - من میگویم نتیجه بدی دارد اگر بعد ها همچو کاری اتفاق بیفتد تکلیف بمجلس معلوم است این مطلب که کدشت برای امورات بعدی نمر دارد.

آقامیرزا محمود خوانساری - باید نتیجه را این قرارداد که همین یکی دو روز از کلا دعوت شود.

آقامیرزا حسین قلی - مجلس باید بحقوق خود را مطالبه کند.

حاجی سید آقا - شاید امروز علماء را دعوت کردند روز دیگر کلارا دعوت نمایند.

صدیق حضرت - باید چیزی در این باب نوشت.

رئیس - بنویسید فردا خوانده شود بفرستید

خیاط باشی - خوب است همین امر را نوشته شود و خوانده شود.

رئیس - این چیزی نیست حال که موقمش گذشته بنویسند میدهم.

بعد آقا سید محمد تقی لایحه از طرف انجمن اتحادیه آقایان طلاب قرائت کرد که عین آن درج میشود.

لایحه آقا محمد تقی هراتی در خصوص نظامنامه داخلی مجلس

دیروز در مدرسه سیهسالار قدیم جمعی کثیر از علماء و سادات و طلاب و معترمین که هواخواهان مجلس محترم شورای ملی و همه هفته مجلسی دارند حسب الممهور انجمن آنها در آنجا متفق بود جناب مستطاب آقا شیخ محمد علی سلمه الله که یکی از دانشمندان فاضل و خردمندان عاقل مدرسه مبارکه فخریه است حسب العیل اهل انجمن برخاست در کمال فصاحت و بلاغت نطقی صحیح و بیانی صریح که معجل از آن مفصل پس از ستایش یزدان پاک و درود برسید لولاک و اولاد طاهرینش سلام الله علیهم اجمعین این است که غرض از تأسیس این اساس و تشکیل این اجلاس و سایر مجالس و محافل هواخواهان ملت تقویت مجلس محترم شورای ملی و اعضاء آن بوده و میباشد بعون الله تعالی اکنون که مجلس ملی در کمال اطمینان و خوی بتوجهات کلان امام عصر عجیل الله تعالی فرجه دایر و قانون اساسی آن از طرف نفر بن الشرف ملوکا مرحمت و در مجلس قرائت شد دیگر بهیچ قسم از اقسام اعضاء محترم آن مجلس مقدس بهانه از برای تعطیل و تمویق درامور ندارند.

و حسب المقرر مشغول مذاکرات خودشان بوده و بیایند اگر چه این اجلاس هم چون غیر مرتب و غیر منظم است فعلا مفید فائده نیست (املا الله یعدت بهدلك امر) بواسطه آنکه اگر یکی از متخیرین

(امتیازنامه بانک ملی ایران)

چون اراده خاطر اهلایم مظاهر ملوکانه بر این علاقه فرموده که بعضی تکمیل علائم را منت انتتاج ابواب ثروت و سمدات نسبت بقاطبه اهالی دولتخواه ایران اداره بانک ملی در تمام ممالک محروسه تاسیس ودایر بشود بموجب این فرمان همایون که از تاریخ شهر ذیحجه الحرام ۱۳۲۴ یونت ذیل شرف صدور می باید دولت علیه ایران اجازه ایجاد بانک ملی بمؤسسين بانک مزبوره مرحمت نموده و محض تشویق مؤسسين و امیدواری عموم ملت ایران امتیازات مندرجه در این فرمان همایون را مطابق فصول مرقومه بیانک ملی ایران واگذار میفرماید .

فصل اول - بانك ملی از شركت عامه تبعه ایران تشكيل و ایجاد می شود که هر کس بتفارت وجهی در بانک گذارده سهام از بانک بگیرد .
فصل دوم - جمیع هایات دیوانی از هر قبیل در طهران و سایر بلاد باید تحویل بانک ملی شود و تمام مخارج دولت را از هر قبیل این بانک بعهات وزیر مالیه خواهد پرداخت .
فصل سوم - بانک ملی میتواند ممالک ذراعتی ورهن املاک را بقانون شرع مطاع بنماید و همچنین خرید و فروش بیروت تجارتی داخله و خارجه و قرض واستقراض را بتراضی طرفین دایر نماید .

فصل چهارم - مطابق قرارداد جداگانه که مرتب خواهد شد حق امتیاز بلیت رایج (بانک نوت) در تمام ممالک محروسه بعد از انقضای مدت امتیاز بانک شاهنشاهی یا انقراض حق امتیاز آن بموجب قرار نامه بالانحصار مخصوص بانک ملی خواهد بود .
فصل پنجم - بانک ملی حق دارد در تمام نقاط ایران احداث راههای آهن مطابق قراردادیکه بعد مرتب خواهد شد بنماید و همچنین می تواند راه های شوسته را باستثناء آنچه امتیازش سابقا بدیگران داده شده بموجب قرار داد جداگانه احداث نماید اگر دیگری برای کشیدن راه آهن و شوسته حاضر مکررد بانک ملی یا تسادی شروط حق تقدم خواهد داشت .

فصل ششم - بانک ملی می تواند در اراضی موت و املاک دولتی انکشاف و استخراج معادن نماید و از منافع وعوائد آن بمذروض کلیه مخارج صدی ده بدولت علیه عاید دارد و سایر شروط بموجب قرارداد جداگانه است که بین دولت و بانک ملی منمقد خواهد شد و هر گاه معادن طلا و نقره و جواهرات این بانک انکشاف و استخراج نماید حق دولت از منافع آن بموجب قرارداد جداگانه خواهد بود .

فصل هفتم - دولت علیه امتیاز غواصی در خلیج فارس و استخراج مروارید را ببانک ملی ایران واگذار میفرماید صدی ده از منافع حاصله حق دولت خواهد بود .

فصل هشتم - در مواضعی که برای مسکوکات رایجه نقره جهت ضربخانه دولتی لازم شود این بانک در آوردن نقره و فروش بضرایخانه حق تقدم خواهد داشت باتساوی شروط .

فصل نهم - از آنجا که معاملات خزانه دولت راجع باین بانک است و در در آتیه بلیت بانک هم توسط این بانک منتشر خواهد شد لهذا دولت علیه حق ماسور کردن دفنر مفتش برای این بانک خواهد داشت که در تمام امور این بانک تفتیش و رسیدگی نماید مفتشین مذکور هر وقت

مقتضی بدانند می توانند انجمن اداره وانجمن همومی شرکاء را آختبار واحضار نمایند و در مشاورت آنها خود حاضر شده و داخل مذاکرات بشوند و نیز هر زمان می توانند رسیدگی بفداتر و محاسبات و معاملات بانک نمایند .

فصل دهم - فروش و انتقال و امتیازات مندرجه درین فرمان بشبه و باشرکت خارجه از هر قبیل که باشد قویا ممنوع و کانام بکن خواهد بود و مکنذا فروش و انتقال سهام این بانک تبعه خارجه نیز ممنوع و از درجه اختیار ساقط است و اگر بوراات یا تبدیل تابعیت باشد باید در مدت یکسال تبعه داخله فروخته شود و اگر صاحب اینگونه سهام جز فروش آنها مسامحه نماید انجمن همومی شرکاء باید در مرفوع اجلاس سالیانه سهم او را از شرکت تبدیل بنقد نموده و وجه سهام او را امانتاً در بانک نگاه دارند تا صاحبش بیاید و بکشد .

فصل یازدهم - در مواردیکه برای دولت علیه منظور می بطور استقراض لازم باشد این بانک باندازه یک خمس سرمایه خود را بموجب قرار داد جداگانه بدولت قرض خواهد داد .

فصل دوازدهم - مدت امتیاز این بانک ۱۱ سال است پس از انقضای مدت بانک ملی حق دارد با شرایط مقتضیه وقت تجدید امتیاز بنماید .

حاجی محمد اسمعیل آقا - در آن شرط و رراات یک اشکالی بنظر می آید دیگر مجلس نمیدانم چه طور مصلحت میداند .

آقا سید حسین - آن کافندی که باید نوشته شود در بابت شلیات بصدارت این هم خوبست که در آنجا درج کنید که سپهدار زمانیکه گمرک با او بوده است صد و پنجاه هزار تومان مال دولت را خورده است و حساب پس نداده مقاصد حساب ندارد حالا میخواهد برود بحکومت رشت دیروز هم که مذاکره شد ما از گذشته حق داریم صحبت کنیم اول حساب خود را رسیدگی کند آنوقت برود بحکومت .

رئیس - این مطلب بکلی خارجست و ربطی باین موضوع ندارد درده سال پیش گمرک با او بوده است بر فرض هم بخواهید رسیدگی کنید ربطی باین کافند ندارد .

آقا سید حسین - چرا در همان ذیل اشاره بشود بصدارت که اول این حساب را رسیدگی کند بعد برود بحکومت .

مذاکرات دارالشورای ملی یکشنبه ۵ شهر ذیحجه الحرام

آقا سید محمد مجتهد - عریضه از اهل تنکابن داده بودند قرائت شد که حکومت این جا مانع از انتتخابات مجلس در این باب حکمی بنماید که انتتخاب صورت بگیرد .

آقا سید محمد تقی - این مطلب در عهده وزیر داخله است .

حاجی شیخعلی - این نویسنده خیلی جرأت کرده است که اینقدر نوشته است .

آقا میرزا طاهر - دیروز هم در این باب مذاکره شده بود ولی باید بو وزیر داخله رجوع کرد .

آقا سید محمد - پس خوبست در این باب بو وزیر داخله چیزی بنویسد که حکم کند مانع از انتتخاب نباشد .

(صورت مجلس دیروز را آقا سید تقی قرائت کرد) .

آقا سید محمد - در باب امتیاز لیانازف با از انزلی تلگراف کرده اند که بتعریک مفرضین مارا میگیرند حبس میکنند و ظلم و تعدی مینمایند آخر فراری در این باب داده نشد .

آقا میرزا محسن - نباشد در این باب بصدارت تشکی از وزیر امور خارجه بنویسند .

آقا سید محمد - هه اش می نویسد جوابی داده نمیشود فایده اش چیست ؟

صورتی که در این باب بصدارت نوشته بودند و از تسامح و تمطل وزارت خارجه در این امر تشکی کرده بودند قرائت شد .

آقا میرزا طاهر - آیا در نظامنامه هست که در هر باب اگر وزیر مشول طفره و تسامح کرد باید بصدارت رجوع و ایشان از وزیر بخواهند یا آنچه تکلیف است در مقام طفره باید بالنسبه بو وزیر مشول بعمل بیاید .

آقا سید حسین - همین است که میگویند نمی شود متصل بصدارت نوشت .

حسنعلی خان - این کافند وزارت خارجه پیش از نظامنامه نوشته شد یا بعد (گفتند کرار آن نوشته شد هم قبل و هم بعد) .

حسنعلی خان - ضروری ندارد این دفعه هم بصدارت بنویسد بعد تکلیف معین است .

آقا میرزا طاهر - تا ما تسامح میکنیم همین است که هست یعنی هیچ کاری از پیش نمیرود .

امین التجار - حالا این طور که بصدارت نوشته اند این دفعه بفرستید همین ندارد .

آقا میرزا محمود اصفهانی - تا نظامنامه نیامده بود جناب رئیس میگفتند ما هنوز نظامنامه نداریم حال که نظامنامه آمد آن هم بتکلیف خودمان بقانون نظامنامه عمل نمیکنیم .

رئیس - پس شما نظامنامه را نخواستید .

آقا میرزا محسن - در نظامنامه چه هست که مثالی باین ترتیب است در موقع طفره باید بصدارت رجوع کرد .

حاجی شیخعلی - در باب وزیر دول خارجه در اینجا مطلبی دارد خوبست بخواوند تا معلوم شود (دو فصلی که متعلق بو وزراء مشول بود قرائت شد) که خلاصه مضمون آن این است :

مطلبی که توضیح آن از وزیر مشول خواسته شود وزیر از جواب ناگزیر است و بدون عذر موجه نباید از اندازه اقتضا تاخیر شود .

و در صورتیکه مستور داشتن مطلبی موافق صلاح دولت و ملت باشد باید بعد از مدت معین در مجلس اظهار شود .

آقا میرزا طاهر - این فصول نظامنامه قانون دولت هست یانه هر گاه وزیر مشول مخالفت باین قانون نماید باید عزل او را از پیشگاه همایونی خواست .

آقا میرزا محسن - تا وقتیکه حاضر نشده و عذرش ثابت نشده نمیتوان عزلش را خواست .

آقا میرزا طاهر - طفره و تمطل هم مثل عدم هدر است چه فرق میکنند .

آقا شیخ حسین - در چندی قبل در وقت